SAMTALEFORSLAG, BAKGRUNNSTOFF OG OPPGAVER TIL BILLEDBOKEN "OI-OI!"

BARN I BRASILS STORBYSLUM

UNDERVISNINGSOPPLEGG FOR BARNEHAGE OG SMÅSKOLETRINN

kolibri Children At Risk Foundation

Billedboken ”Oi – Oi” (Sortland, Kramer)

HISTORIEN OM JOSÉ OG MAMMAEN HANS -
Aldersgruppe: 4 – 8 år. Passer til bruk i barnehage (4 – 6 år) og på 1. og 2. trinn i grunnskolen.

Tema: Fattigdom, favela/slum. Hvordan er det å vokse opp i favela/slum?

Billedboken fås kjøpt hos www.carf.no – se kontaktkanaler s. 4.

Billedboken Oi-Oi med forfatter Bjørn Sortland og illustratør Hilde Kramer, er en billedbok som består av to deler.
Del 1:
Historien om José, en gutt som bor i storbyfavela i Brasil. Han bor sammen med mammaen sin.
Del 2:
Faktadel om favela/slum i Brasil og hvordan det er å vokse opp i fattigdom i slumområde.

Boken er et samarbeidsprosjekt mellom Mangschou Forlag og Kolibri – Children At Risk Foundation. Vi har valgt å satse på en billedbok av beste kvalitet, med to av de fineste kunstnerne på området. På denne måten får vi ivaretatt satsingen på kunst og kvalitet, som er Kolibris rettesnor og varemerke.

Boken er en introduksjon og et bilde på hvordan barn som vokser opp i storbyslum, har det. I dette heftet finner dere forslag til samtalespørsmål, oppgaver og bakgrunnsstoff.

Det anbefales at boken leses høyt i en lesegruppe kombinert med samtale om undringsspørsmål. Det blir helt sikkert behov for å lese boken flere ganger. Fagdelen kan leses for seg. Det kan bli mye å lese alt på en gang.

Intro – greit å vite for den voksne før du begynner:

- Favela: Skur, småhytter, hus som er satt opp ulovlig, uten myndighetenes tillatelse. Lite eller ingen infrastruktur (vann kloakk, strøm, søppeltømming, osv). Innad fungerer favelaen som lokalsamfunn hvor menneskene gjør det beste ut av situasjonen. De fattige bor her. Stadig nye fattige flytter til – fattige som søker lykken i storbyen. De aller fleste som flytter inn i favelaen, blir boende og kommer seg sjelden ut igjen. De blir "fanget" i fattigdommen. Disse områdene er i stor grad kontrollert av kriminelle bander.

- Mange driver sin lille næringsvirksomhet her, butikker, salg, resirkulering/gjenvinning av søppel (jmf. Søppelmannen i boken), håndverk, men også mye rus og narkotikavirksomhet. Rus, vold og kriminalitet setter preg på disse områdene. Hvis familiene går i oppløsning eller ligger under for rus, er det stor fare for at barna ender på gaten som gatebarn. Det er fattigdommen i disse områdene som skaper gatebarn. Disse barna er "children at risk".

- Mange voksne er redd for at barna deres skal komme bort i kriminell virksomhet. Det foregår også trafficking fra disse områdene – kjøp og salg av barn. Prostitusjon og overgrep er også en del av bildet. De lever i en brutal virkelighet.

- Det er stor mangel på jobber og stor arbeidsledighet i disse områdene. Folk her har lite utdanning og må ta til takke med det de får. De kriminelle bandene kan friste med lettjente penger, og mange ser ikke annen mulighet enn å gå inn i denne farefulle virksomheten for å overleve.

Kolibri Brasil driver arbeid blant barn og unge i faresonen i favelaområder i São Paulo, Brasil. Dette er svært belastede områder, både hva gjelder gatebarn, fattigdomsproblemer, rusproblemer og kriminalitet. Prosjektet bruker kunst og kultur som redskap og er basert på at barn og unge bygger opp kunnskap, selvtillit og tro på egne krefter.

Dette heftet er utarbeidet av
Kolibri – Children At Risk Foundation (Kolibri- CARF).
Tekst og innhold: Sigve Fjeldtevdt
Konsulenter: Oddny Naasen og Berit Skeie

Boken og materiellet kan bestilles slik:
Skjema på websiden: www.kolibricarf.no
E-post: info@kolibricarf.no
Brev til: Kolibri CARF, HUB Holmedalsgården 3, 5003 Bergen
Pris pr bok kr 269,- . Porto kr 50,- kommer i tillegg (uansett antall). Materiellet er gratis ved kjøp av bok fra Kolibri-CARF.

DEL 1: Oi-Oi!

Historien om José.
Her er satt opp stikkord til samtale-emner. Det er ikke nødvendig å snakke om alt ved første gjennomlesing. Ta utgangspunkt i noe av det barna er opptatt av og spe på med noen emner som du velger.
Ordet ”Oi” i tittelen betyr ”Hei” i Brasil. Hva betyr Oi på norsk?

➔Forsiden:

Hva ser dere? (Stikkord: mamma, José med fotballdrakt, ødelagt sykkel, papirdrage, hus tett i tett, graffiti, ..)

➔Side 2-3: Stikkord: Natt, En ”haug” med store og små hus, lyktestolper, ledninger, palmer (hva sier det om temperaturen?)…

➔Side 4-5:

Les teksten.
Natt, lys i ett vindu, José, klær henger til tørk, hus, trapper (uten gelender), graffiti på vegger kan skimtes.

➔Side 6-7:

Les teksten.
José og mamma i vinduet, natt, skygger, …….

➔Side 8-9:

Lykt, mamma har det travelt, gris, lite butikkhus (nærbutikk), dukkehoder, ……

➔Side 10-11:

Raols butikk, ødelagt sykkel, fuglebur, mann som sover på gaten – uteligger, bananskall, hund (mange løshunder), katt, piggtråd, stol, trillebår, …..

➔Side 12-13:

Grafitti, ledninger (i favelaen er det ikke strøm, så folk ”hacker” seg inn på nærmeste offentlige ledningsnett og strekker en ledning til sitt skur, se også oppslag 7), søppelmannen/flaskesamleren (samler plastflasker som kan pantes eller resirkuleres. Slik tjener han litt penger), …..

➔Side 14-15:

Det lysner av dag, mer og mer grafitti blir synlig, bilvrak hvor frontruten har kulehull (de kriminelle har våpen), en hane galer, ledninger i virvar, ….

➔Side 16-17:

De begynner å komme ned i sentrum, større hus, ”Huset-med-de-farlige-mennene” er et ”narkoreir” hvor det omsettes narkotika, sint hund og sinte menn, ….

➔Side 18-19 :

Mamma sitter. Bekymret kafédame. Oppslått planke om at den som passerer vil bli straffet, …

➔Side 20-21:

Fullt av folk kommer. Viktige personer fargelagt, …

➔Side 22-23:

Overraskelse, lys, soloppgang, grafitti, …

I Brasil betyr ”Oi” – Hei. Hva betyr Oi på norsk?

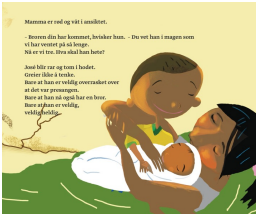

➔Side 24-25:

Fødsel, baby, omsorg, glede, … (ingen pappa?), graffiti, søppel.

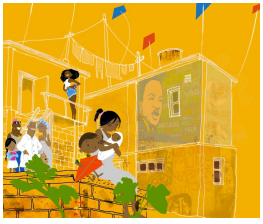

➔Side 26-27:

Drager, ….. er en stor aktivitet blant barn og unge, særlig om ”vinteren” (den kaldeste årstiden i juni, juli og august, når vi har sommer). José har fått drage. Graffiti av Martin Luther King på veggen.

DEL 2 Oi-Oi: FAKTADEL

OM Å LEVE I FAVELA

Her kan dere med fordel fokusere på noen oppslag /bilder.

➔Side 28-29: BRASIL

Fakta om Brasil. Plukk ut noen fakta som barna skal huske.
Familien på bildet er en familie som bor i en favela (slum) i São Paulo, Paula og hennes sønn João Vitor og den nyfødte Pablo Matheus. Mamma Paula er alene med sine to barn og hverdagen er vanskelig. De er i samme situasjon som José og mammaen hans. Men uansett blir et nyfødt barn sett på som en gave og blir mottatt med stor kjærlighet. Barna er framtiden I Brasil.

➔Side 30-31: OM Å LEVE I FAVELA

Bildet er fra en favela i São Paulo. Husene/skurene står tett i tett.
Forslag til samtalemomenter:
Hva er huset til José laget av?
Har de kjøkken og bad i huset?
Har de god utsikt fra vinduet?

➔Side 32-33:

Bilde er av en tidligere gategutt i São Paulo. Han het Roney.

Roney:
Dere må selv velge om hvor mye dere vil fortelle om bildet, men historien er slik: Roney og broren hans var gategutter. De var begge en del av Kolibri CARF prosjektet. Roney ble drept i 2008. Livet som gategutt er hardt og brutalt. Gatebarn er ofte rusavhengig og kommer lett i konflikt med kriminelle gjenger. Roney ble 14 år gammel. Drapet er ikke oppklart. Det finnes mer informasjon om Roney på vår webside.

Forslag til samtalemomenter:
Hvorfor bor José og mammaen i et skur i favelaen?
Vann – Hvor kommer vannet fra i ditt hus? (– Har José vann i sitt hus?)
Hvordan kommer det lys i lampene i ditt hus – og hvordan får José strøm? (I favelaen ”hacker” de seg inn på offentlig ledningsnett og strekker en ledning til skuret sitt – de ”stjeler” strøm).
Hvor blir det av søppelet hjemme hos deg?
Hva hadde skjedd hvis ingen kom å hentet søppelet der du bor?

➔Side 34-35:

Er det barnehage i favelaen?
Er det sykehus?
Hva er kriminelle gjenger? Hvorfor er folk redd dem?
Samtalemomenter til bildet:
Bilde er fra en favela i São Paulo (se faktaboks).

Skur som er laget av plater, planker og papp (ikke av murstein), bål (de må koke vann og lage mat på bål ute), mange plastsekker (fulle av plastflasker og plastemballasje), en kjerre (til å frakte sekkene på), en hund, barn og voksne.

Hva ser du på bildet?

Favelaen i Sitio Joaninha

Denne favelaen ligger ved et søppeldeponi og folk levde av å resirkulere søppel. Nå er deponiet stengt, og folk har i stor grad mistet sitt inntekts-grunnlag. Mange skaffer seg litt inntekt ved å samle plast og selge det til resirkulering, på samme måte som ”sykkelsøppelmann en” som José og mammaen hans støtte på. Folk er oppfinnsomme med å finne måter å tjene penger på.

Hobson og Eduardo:

Bildet er tatt i 1998, og de to gateguttene hadde da bodd på gaten i tre år. De ble tatt hånd om av KolibriCARF og kom inn i en fosterfamilie.

Billige tv

I slumbyer /favelaer over hele kloden har folk etter hvert skaffet seg tv. Det er fordi brukte tv'er har sunket i pris .og blitt veldig billig.

➔Side 36-37:

Kan du gå tur i favelaen på egenhånd?
Hvorfor var José redd den natten mammaen tok ham med?

Samtalemomenter til bildet:
Bildet er fra en garasje i São Paulo, der de to gatebarna Hobson (helt t.v.) og Eduardo (helt t.h.) bor. De andre to er på besøk. De har bare de to madrassene og klærne de går i.

Hva ser du på bildet?
Hvor mange barn ser du?
Er det voksne på bildet?
Hvordan ser klærne ut?

➔Side 38-39:

Hva tror du José gleder seg til når han er hjemme? (Se på tv, leke med katten, osv – akkurat som norske barn).
Hva tror du er det gøyeste aktiviteten han er med på? (Han går med fotballdrakt og har med fotball, så José spiller nok mye fotball med vennene sine)
José går aldri langt unna mamma – hvorfor? Går han i barnehage?
Hvorfor vil ikke mamma at José går alene? (Det er utrygt og du kan ikke stole på at alle vil deg vel).
Samtalemomenter til bildet:
Bildet er fra en favela i São Paulo. Kolibri-CARF har malerverksted ute, for barn i favelaen. For mange av barna er det første gangen de maler med farge. Hva ser du på bildet?

Mat:
Brasil er et frodig land og det er god tilgang på mais, bønner, frukt og grønnsaker. I byene er det få som sulter, men det er ikke alltid de spiser riktig og næringsrik kost. Basismat er bønner og ris. Det spiser mange hver dag.

Capoeira:
Capoeira er en gammel brasiliansk kampdans med røtter tilbake til slavetiden. I dag er dette en nasjonal-idrett i Brasil og den sprer seg over hele verden – også i Norge. Både gutter og jenter spiller capoeira og de lærer å danse, synge og spille instrument.

➔ Side 40-41:

Hvilke klær bruker du om vinteren? Hvilke klær bruker José?
Hvilke mat har de mye av i Brasil?
Har du hørt om karneval? Hva er det?
Hva drømmer José om å bli når han blir stor? (fotballproff)
Kan du spille et instrument?

Vinter:
Det er ikke så stor forskjell på årstidene i Brasil, men de har vinter når vi har sommer. Om vinteren i São Paulo kan temperaturen synke under 5°C om natten. Da fryser folk.

Samtalemomenter til bildet:
Bildet er fra en favela i São Paulo. KolibriCARF lager aktiviteter for barn. En aktivitet er drama/teater – her er det klovnen som har trollbundet barna.
Hva ser du på bildet?
Hvordan tror du barna har det?
Har du møtt en klovn?

➔ Side 42-43: Om fotball

Se utenpå boken, på forsiden. Hvordan kan vi se at José liker fotball?

Samtalemomenter til bildet:
Bildet er fra en favela i São Paulo, Diadema. KolibriCARF lager aktiviteter for barna. Her spiller de fotball i gaten, for de har ingen fotballbane i nærheten
Hva ser du på bildet?
Hva kan være farlig her? (biler, trafikk)

➔Side 44-45

Graffiti er det mye av i favelaen. Noe er for å ”pynte”, noe er ”protest”, noe er for at gatekunstnerne setter sitt merke mange steder.
Har du sett graffiti der du bor?
Alle i favelaen har lite – hvorfor er det viktig å dele da?
Finnes det leker som du kan lage selv?
Har du delt noe med noen?

Drager:
I favelaen leker barn mye med papirdrager, særlig om vinteren. Dette er veldig populært og alle er med både store og små. De lager dragene selv, av papir, pinner og lim. I hefte kan du finne oppskrift på papirdrager.

Samtalemomenter til bildet:
Bildet er fra São Paulo, Diadema. Det er fra det lokale barnas karneval i bydelen. Alt utstyr og kostymer er hjemmelaget. Barna gleder seg stort. Gutten på bildet heter Marcelo og er Seremonimester. Han venter spent på at alt skal starte.
Hva ser du på bildet?
Har du vært med på karneval?

Mange tusen brasilianere har samlet seg og protestert sterkt mot de som bestemmer. Blant annet mener de at vanlige folk og fattige må få bedre helsetilbud og bedre utdanning. Myndighetene i Brasil ønsker at alle – også de som bor i favelaer – skal få det bedre. De jobber for å jage de kriminelle gjengene bort, og de gir penger til fattige mødre slik at de kan skaffe vaksiner og mat. De arbeider også for at alle barn skal få gå på skole, slik at de kan få jobb og tjene penger. Det er ikke lett i et land med mye fattigdom og altfor mange favelaer.

➔Side 46-47:

Hva kan vi gjøre for at barna i favelaen skal få det bedre?
Hvem er Kolibri–CARF?
Hva gjør de?

Kontakt:
Children At Risk Foundation
Østre Nesttunvegen 6,
5221 Nesttun
958 50 495
info@kolibricarf.no
www.kolibricarf.no